

Monika Kolomazníková:

NÁBOŽENSTVÍ A LIDSKÁ PRÁVA V ZEMÍCH AFRICKÉHO ROHU

(Oponentský posudek diplomové práce)

V úvodu předkládané magisterské práce Bc. Monika Kolomazníková vysvětluje důvody výběru tématu a výstižně představuje její zvolené zaměření. Práce má dokonale přehlednou strukturu a výklady dobře propojují jednotlivé složky argumentací. Kapitoly v logickém sledu probírají obecně koncept lidských práv a kritiku, jaká je vůči jejich všeobecnému pojetí vznášena v Africe; vymezení a charakteristiku regionu Afrického rohu; kapitoly věnované jednotlivým zemím: Etiopii, Eritreji, Somálsku, Džibutsku a Súdánu; a závěr. Podkapitoly výkladu o jednotlivých zemích, které zřejmě představují jádro práce, jsou standardně tematicky totožné (politický vývoj, právní systém, náboženství a lidská práva, mezinárodní vztahy), což nepochybně usnadňuje orientaci v textu. Až posud tedy mám za to, že práci mohu ohodnotit kladně.

Problémy se však objeví při pečlivé četbě, a to jak z hlediska nepřesnosti nebo neúplnosti některých zaznamenaných informací, tak po stránce některých jazykových poklesků. Uspořádám své kritické připomínky ve sledu struktury práce. V obecné kapitole o lidských právech po mém soudu nezaznívá zřetelně hlavní kritika ze strany asijských a afrických kultur, že totiž deklarované univerzální pojetí vyjadřuje fakticky západní individualismus, jaký je mimoevropským kulturám cizí. V další kapitole výběr států Rohu, jaký diplomantka zvolila, pokládám za možný, trochu problematické je tu ovšem přiřazení Súdánu. Připomínám také, že výraz Africký roh najdeme sice ve Wikipedii, odborný český úzus však pracuje spíše s termínem Roh Afriky, anglicky vždy Horn of Africa.

V kapitolách o jednotlivých zemích bývají nepřesnosti nakupeny hlavně v první, tj. historické podkapitole. Ve Starém zákoně je Etiopie označována hebrejsky Kúš; tomu pak v Septuagintě a v Novém zákoně odpovídá řecké Aithiopia, tedy nikoli Haběš (s. 30). Šlo většinou vlastně o oblasti údolí Nilu jižně od Egypta. Dále: nástup legitimní Šalamounské dynastie datuje etiopská tradice až do roku 1270 po svržení kušitských usurpátorů Zagwe (s. 32). Premiér a prezident Meles Zenawi zemřel v létě 2012 (s. 33). Mám pochyby, zda je pro právní systém v Etiopii vhodný výraz kontinentální (s. 35-6). Souhlasím však s údaji o českých humanitárních iniciativách v zemi, přidal bych snad jen zřizování škol (s. 41-2). Údaj, že Eritrea sousedí s Jižním Súdánem (s. 43) pokládám za přehlédnutí. Na s. 44 bych namísto obratu „v rámci referenda“ raději řekl „po referendu“ nebo „na základě referenda“.

Spojovat Somálsko se svahilskou civilizací (s. 50) je možné pouze pro jeho jižní okrajovou část. Tamtéž: Barre se jmenoval Muhammad Siad (nikoli Said) a stál v čele režimu až do roku 1991. Někdejší Italské Somálsko nebylo „protektorátem v centrální části Somálska“ (s. 51), ale kolonií v dlouhé jižní části Rohu. Odklon od sovětského bloku nastal hlavně v důsledku sovětské podpory Etiopii za somálsko-etioipské války (s. 52). K formulaci o ženské obřízce v Africe (s. 62) bych rád upřesnil, že se na jih od Sahary provádí i u nemuslimských populací, naopak se nepraktikuje v zemích Maghribu.

Nejvíce nepřesností lze nalézt v kapitole o Súdánu. Muhammad Ahmad al-Mahdí vypudil ze Súdánu egyptskou (Súdánci říkají „tureckou“) správu, avšak sám krátce po triumfu v roce 1885 zemřel. V čele mahdistického státu pak stál Chalífa Abdulláhi až do porážky anglo-egyptským vojskem v roce 1898. Následovalo koloniální období, oficiálně pod anglo-egyptskou kondominiální svrchovaností, až do nezávislosti od 1.1.1956. Nezávislosti předcházely egyptské snahy o „jednotu Nilského údolí“. V textu na str. 66-68 jsou tato fakta podána značně mezerovitě a nepřesně. Také výrok, že „výkon práva byl výhradně v rukou panovníka“, zcela opomíjí normy šarí'y (s. 68). Nešťastný je také výraz „islámské zákoníky“ (s. 69), šarí'a takové pojetí nezná. Zmíněný Saíd (s. 69) má být správně Sádiq al-Mahdí. Drobnou polemickou poznámkou bych doplnil i jinak významnou myšlenku o návratu k právu šarí'a ve zhroucených státech (Závěr, s. 73): v některých životních situacích, zvláště v rodinných a dědických otázkách, totiž šarí'a nikdy nebyla odložena, a to ani koloniálními ani postkoloniálními režimy.

Bohužel nemohu ušetřit kritiky pravopisnou stránku práce, jejíž tiskové úpravě jinak autorka věnovala nepochybně značnou péči. Pravopisné poklesky se týkají psaní velkých písmen (str. 16 nalézáme *spojené státy Americké*, s. 49 *Eritrejské obyvatelstvo*, s. 66 *Egyptskou kolonii*, v anotaci *Africká kultura*), bolestných chyb v psaní i/y (s. 14 a 27 *vyplívá*, vícekrát chyby ve shodě přičestí např. *vynavači.. se ocitly* apod. na str. 37, 56, 68 a 74 a adjektiv *soukromí sektor* a podobně 53) a několikrát také jde o nesprávné nebo nejednotné psaní cizích vlastních jmen. U Eritreje byl dal přednost takovému českému skloňování před tvary *občan Eritrei* (s. 49).

Při celkovém hodnocení se vracím k ocenění kladných stránek práce. Autorka využila rozsáhlou relevantní literaturu a internetové zdroje v češtině a angličtině. S myšlenkami uvedenými ve shrnujícím závěru práce lze souhlasit: náboženství jistě hraje v regionu značnou roli, bohužel je často i zneužíváno. Se sympatiemi přijímám také autorčin povzdech na některé stereotypy v práci mezinárodních institucí, z jejichž aktuálních webových

dokumentů v práci čerpala. Práci přes řadu převážně drobných výhrad doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat jako velmi dobrou (2).

V Praze 27. května 2013

Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.